

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

325. An, & qualiter minori tam excedenti, quàm non excedenti 14. annum adversus resignationem ab eo factam concedenda sit restitutio in integrum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

Parisi. n. 3. juncto n. 6. Tond. qq. benef. p. 1. c. 50. n. 1. & 2. citans Rotam decis. 571. p. 4. recent. tom. 1. n. 1. juxta c. ult. de judic. in 6. ita etiam tam acceptare, quam renunciare possit sine curatore; à pari enim procedunt, stare in judicio, actiones intentate, &c. & renunciare; quia eo modo per viam indirectam alienatio sequi potest. Parisi. loc. cit. n. 4. juxta l. ait prator. ff. de jure deiber. & ibi Barth. aded, ut quantum ad hoc, matrimonium carnale & spirituale aequiparentur. Parisi. n. 6. in fine.

2. Respondeo secundò: Potest talis minor non solum resignare, etiam per procuratorem, Azor. loc. cit. seu constituere procuratorem ad resignandum; Parisi. n. 8. Pirh. loc. cit. sed etiam potest hunc constituere absque causa cognitione, & judicis decreto, Pirh. loc. cit. Parisi. loc. cit. n. 9. non obstante, ut inquit, decisione Rotæ, in Segobienf. integra portione. de 20. Octobris. 1540. quam refert Put. decis. 161. l. 2. in qua videtur tentum contrarium; Si enim in causis beneficialibus & aliis spiritualibus, iisque annexis (qualis v. g. est causa legitimitatis, ut Parisi. n. 10.) habentur majores seu parificatur illis juxta cit. c. ult. de jud. in 6. ergo sicut renunciare, vel procuratorem ad resignandum constituere potest major absque istis solemnitatibus, ita etiam talis minor. Parisi. cit. n. 10.

3. Respondeo tertio: Minor annis; 4. dum nimirum is ex dispensatione ante annum 14. ante quem aliàs ex decreto Trid. sess. 23. c. 6. conferri nequit alicui beneficium, haberet beneficium resignare potest. Pirh. loc. cit. n. 23. Tond. loc. cit. n. 15. Parisi. cit. q. 7. n. 58. dicens esse receptam ab omnibus. Verum ut renunciet valide, accedere debet, seu requiritur auctoritas tutorum, cum cognitione causa, & decreto Superioris. Tond. loc. cit. Pirh. cit. n. 23. Parisi. n. 59. citans Bursart. conf. 411. n. 13. Rebuff. conf. 83. n. 2. & 3. Card. Paleor. &c. pupillus enim sine tutore nihil ardentare potest. c. 2. de atate & qualitate. & c. ult. de re judic. in 6. & ibi Auctores, Pirh. loc. cit. Parisi. n. 60. Nec habet administrationem Ecclesie aut bonorum sine decreto Superioris. Parisi. n. 61. citans Cardin. Butrium, Anchar. Jo. And. in c. ex ratione. de atate. & qualitat. nec tenet legitimam personam, nec consentum in spiritualibus ad agendum & defendendum, similiaque exercenda. Parisi. n. 62. citans Ferret. conf. 282. n. 1. & c.

Quæstio 325. An, & qualiter minori, tam excedenti, quam non excedenti decimum quartum annum adversus resignationem ab eo factam concedenda sit restitutio in integrum?

Respondeo ad primum: Si talis minor quatuordecim annis, seu impubes resignavit interveniente causa cognitione, & judicatum fuerit (intellige à Superiore) expediens pupillo renunciare; quia v. g. cum haberet plura beneficia, uno se exoneravit, restitui non debet; quia non videretur deceptus, adeoque non circumscriptus. l. ult. c. de in integ. restit. Parisi. cit. q. 7. n. 63. citans Rebuff. &c. Si verò resignavit sine tutore, & sine causa cognitione, erit restituendus; quia in hoc casu dicitur latus, juxta Parisi. cit. n. 63. qui pro hoc citat Rebuff. Paleor. Rotam, &c. Verum contra hanc secundam partem illud esse videtur, quod Castrop. cit. p. 2. s. 3. n. 13. ait de resignante minore pubere, nimirum, quodd, cum talis resignatio sine tutore à tali facta non valeat, auxilium resti-

tutionis in integrum implorare nequeat; cum hæc restitutio locum non habeat, nisi ubi dominium translatum fuit.

2. Respondeo ad secundum primò: Si minor pubes, seu major quatuordecim annis in resignatione non est latus; ut quia duo habebat beneficia, & alterutro commodè vivere poterat (ut expressè Pirh. cit. n. 23. Azor. loc. cit.) vel quia resignavit ad favorem alicujus consanguinei vel amici, aut cum vellet matrimonium vel religionem inire, aut ex alia simul causa, ita ut non possit considerari metus aut dolus resignatarii vel alterius, non est restituendus in integrum. Azor. Pirh. ll. cit. Parisi. n. 11. citans Cravet. conf. 90. n. 4. Rebuff. in pr. tit. de resign. v. ratione persona. in principio. Covar. l. 1. var. resol. c. 5. & c. quia restitutio in integrum non competit minoribus viginti quinque, nisi latus fuerint, l. non omnia. ff. de minorib. & l. minoribus. c. de in integ. restit. Azor. Pirh. ll. ult. cit. Parisi. n. 13. ac hinc Ecclesiam non restitui in integrum, si latus non fuit, procedereque eam rationem eò magis, quia sumus in spiritualibus, in quibus non datur regulariter restitutio, & sic non excusari talem minorem in his, quæ spectant ad salutem animæ v. g. non restitui adversus matrimonium & ingressum religionis.

3. Respondeo ad secundum secundò: Si minor pubes seu major quatuordecim annis in resignatione latus est facto alterius, restituendus est in integrum, si res adhuc est integra, seu necdum beneficium collatum est alteri. Parisi. n. 20. citatis quamplurimis, qui restantur esse omnino communem. Idem expressè de tali minore, qui graviter latus est; quia resignavit beneficium, ex quo vivebat, tenent Azor. Pirh. ll. cit. Tond. loc. cit. n. 3. juncto n. 16. etfi de eo expressè mentionem non faciunt, an intervenerit factum alterius; pura inductio, vel dolus resignatarii aut alterius. Verum hic iterum occurret Castrop. & dicet, locum non esse in hoc restitutioni in integrum; quia talis resignatio beneficii, unde unice vivebat, valida non est, adeoque non translative dominii.

4. Respondeo ad secundum tertio: Talis minor latus graviter in resignatione vel ex facto tertii (ut expressè Parisi. n. 39. juncto n. 45.) quamvis n. 55. dicat: in judicando non recederem à contraria sententia, & ideo temperarem hanc responsionem, ut si fuerit latus dolo illius, qui obtinet beneficium, ab eo auferri possit, ne delictum ei patrocinetur. Si verò metu vel suasionem Episcopi, Episcopus deberet ei dare simile beneficium; ita expressè ait, tradere Archid. in c. certis. 15. q. 3. Vel etiam qui resignavit beneficium, unde unice vivebat, ut expressè addit Tond. & pro quo à Parisi. Pirh. & Azor citatur Covar. l. 1. var. resol. c. 5. n. 3. & à Tond. Berojus decis. 350. n. 4. restitui potest & debet in integrum, etiamsi res non sit amplius integra, sive etiam beneficium resignatum jam collatum alteri; quin & ut addit Tond. loc. cit. n. 4. etiamsi ipsa possessio in resignatarium translata fuerit, contra Butrium, Abb. (quamvis & hunc contrarium sentire asserat Azor) Hostiens. Archid. Franc. Cravet. &c. apud Parisi. n. 39. quia generalis regula juris est, minores graviter latus restituendos esse, nisi contrarium in jure reperiat expresse. l. si ex causa. & l. penult. ff. de minorib. Parisi. n. 44. Pirh. cit. n. 23. hic autem casus non reperitur exceptuatus in jure. Et sic restitutionem in integrum dari minori graviter latus,

læso, etiam quando res non est amplius integra, ut, quia in alium translata est. probat textus *l. fin. c. de recuperand. hered.* ubi: quod adversus repudiatam hereditatem paternam in integrum restitutionem obtinere possit minor, quamvis bona in emptores translata sint. Paris. *cit. n. 45.* Tond. *loc. cit. n. 4.* (quamvis hic dicat *n. 5.* hanc esse inter repudiantem hereditatem & resignantem beneficium differentiam, quod prior dicatur restitui non adversus damnum passum, sed adversus lucrum omissum; cum titulus hereditarius sit titulus lucrativus; volens autem restitui adversus resignationem beneficii agar de damno vitando, & jure quaesito recuperando; volens verò restitui adversus repudiatam hereditatem agar adversus lucrum omissum: Unde multò fortius debetur restitutio in integrum adversus beneficii renunciationem læsivam, etiamsi alteri facta collatio) idque eò magis, quia restitutio in integrum justitiæ (qualis est illa, de qua hic) aufert jus alteri quaesitum etiam perfectè & plene. Paris. *n. 46.*

5. Sed neque obstat primò *l. quod sit minor. §. Scævola.* ubi restitutio minoribus negatur, etiam graviter læsis, si post læsionem bona in alium novo contractu translata fuerint: nam in casu dictæ *l.* hereditas à minore repudiata tamquam damnosa implicita litibus & ære alieno gravata, à substituto autem proprio ejus labore & sudore à litibus purgata, aliòve modo jam reddita lucrosa; adeoque non mirum quòd ad eam jam non amplius talem, qualis fuerat repudiata, non restituitur minor, ne aliàs plus restituereetur, quàm ablatum. Paris. *n. 51.* ubi & alias *hujus legis* explanationes ponit. Neque obstat secundò: quòd non detur in integrum restitutio minoribus re non amplius integrà, dum agitur de lucro; nam præterquam, quòd etiam ad lucrum restitui minorem tradunt Decius in *c. majoribus. de prebendis in principio* Tiraq. *de utroque retract. l. 1. §. 55. gl. 2. n. 9.* & alii apud Paris. *n. 52. in presente*, ubi agitur de recuperando beneficio, quòd semel obtinuerat minor, & incautus dimiserat, tractetur de damno vitando. Paris. *num. 52. ex Covar. loc. cit. & Gig. conf. 135. n. 11.* Tond. *loc. cit. n. 11.* citans insuper Peregrin. *de jure fisci. l. 5. tit. 2. n. 47.* & Put. *decis. 427. l. 2. in correct.* Addens quoque ex Guilielmo Benedic. in *c. Raynurius. v. adjuv. impuberi. n. 62.* quòd tractans de beneficio obtinendo videatur tractare de lucro, ideòque minor ad beneficium sibi debitum, quòd amisit, petere non potest tanquam læsus & damnus passus restitutionem. Neque tertio, quòd privatus beneficio non restituitur, si beneficium interim collatum alteri; nam id procedit de restitutione gratiosa, per quam non recuperantur bona distracta in tertium; nos verò in presente sumus in restitutione justitiæ, per quam, ut dictum, etiam aufertur jus plene quaesitum alteri. Paris. *cit. n. 52.* Neque obstat quartò: minorem in beneficalibus haberi pro majore. Nam ex eo, quòd habeatur major ad agendum & administrandum, sustinendamque personam legitimam in judicio, aliisque actibus (quòd in favorem minorum inductum est per *cit. c. ult. de judic. in 6.*) non sequitur, quòd ei interdicta sit restitutio in integrum, si lædatur; sive non excluditur à beneficio restitutionis in integrum competente illi aliunde. Paris. *n. 22.* Tond. *n. 12.* non fecis ac Ecclesia, quæ potest agere in judicio,

& tamen non impeditur petere restitutionem in integrum. Tond. *loc. cit. n. 13.*

6. Notat tamen post hæc omnia Tond. *n. 14.* quòd si minor passus fuerit adversarium pacifice possidere beneficium resignatum, difficulter possit in Gallia obtinere restitutionem adversus lapsum triennii, ac citat pro hoc Prob. in *addit. ad glos. pragmat. sanct. tit. de pacif. poss. §. 1. v. impedimenti.* testantem se nunquam vidisse aut audivisse, quòd adversus decretum de pacificis possessoribus minor fuerit restitutus. Videndus de hoc Gomez. *ad reg. de trienn. q. 15.* ubi distinguit in hoc puncto, & ad quem se refert Chok. *ad eandem reg. n. 63.*

7. Negat etiam Paris. *n. 25.* restituendum minorem talem, etiam re adhuc integrà, præcisè ratione negligentiae suæ & fragilitatis ætatis, dum ex ea incautus resignavit, non interveniente læsione ex dolo tertii. Contrarium probabilius, ut videtur, sentientibus nimirum sufficere ad hanc restitutionem negligentiam & fragilitatem causatam ab ætate, Jo. And. in *c. auditis.* Menoch. *de recuperand. poss. remed. 15. n. 236.* & aliis, quos citat Paris. *istò n. 25.* & cum quibus sentire videntur Auctores illi supra citati; dum nullam facientes mentionem de facto seu dolo tertii, volunt restituendum etiam re non amplius integrà; dum resignavit beneficium (subintellige inconsultò & incautè ratione ætatis) ex quo vivebat (vel etiam ut specialiter Tond. *loc. cit. n. 29.*) si resignatio, intellige alterius etiam beneficii, per minorem inconsultò facta in favorem seu utilitatem personæ, sub cujus gubernatione existit, pura magistri seu præceptoris, pro quo citat Charon. *l. 1. respons. 46.* & Ricc. in *collect. collectan. 2977.* eò quòd ex *l. minoribus. c. de restit. in integ.* etiam læsi sine dolo adversarii in integrum restituendi, & quòd *l. 1. ff. de minoribus,* iis concessum remedium restitutionis propter ætatis fragilitatem; quæ tamen & similia procedere ait Paris. quando læduntur in temporalibus, utpote in quibus habentur pro minoribus, ait tamen etiam etiam Tond. *loc. cit. n. 17.* ex Lovet. quòd si ageretur de majore octodecim vel viginti annorum, in quo nulla considerari posset circumventio, Curiam, restitutionem contra beneficii resignationem solere denegare. Quin & *n. 18. in fine ex Paponz. l. 16. tit. 3. arreso 3.* dicit, ex sola ætate non conceditur restitutio in integrum, nisi alia concurrant.

8. Respondeo ad secundum quartò: Requirit læsionem magnam; Paris. *n. 26.* ex Covar. *l. 1. n. 41. resol. c. 5.* quia quoties in jure expessum non est, quæ læsio sit sufficiens ad dandam restitutionem, requiritur magna. *l. serò. ff. de in integ. restit.* ubi Gloss. & Doctores communiter Paris. *n. 27.* Læsiorem autem magnam esse in ordine ad hunc effectum, ut restitutio in integrum competat, etiam non obstante juramento, quæ est ultra dimidium, nemo dubitat, ait Paris. *n. 30. & 31.* citans Paul. à Castro in *authent. Sacramenta puerum. n. 10. c. si adversus venditorem.* Item læsio judicatur magna, quæ est circa dimidium. Paris. *cit. n. 31.* citans Menoch. *de arbit. jud. q. 70. n. 27.* Capoll. in *17. de simulat. contract. n. 209.* Item quæ est in tertia parte. Paris. *n. 32.* citans Abb. in *c. quinta vallis. de jur. jurando. n. 33. &c.* Item Auditores Rotæ 5. Martii 1543. apud Put. *decis. 437. l. 1.* existimasse, ait Paris. *n. 33.* læsum in quarta parte inducere dictam restitutionem, quin & eodem *n. 33. in principio* ait, læsio-

laxionem in sexta parte ceteri magnam, citat pro hoc Bart. in l. si societatem § arbitrorum, n. 25. ff. pro socio. Paritium conf. 89. n. 53. vol. 1. &c. de cetero prudentem iudicem inspectâ qualitate personarum aliisque conjecturis iudicaturum, an latio sit huiusmodi, ut per eam intret hoc remedium restitutionis in integrum, tradit Paris. n. 29. citans pro hoc Abb. C. Paris. II. paulò antè cit. Socin. junior. conf. 48. n. 22. l. 1. qui dicat hanc esse communem. & à qua non sit recedendum in iudicando. Porro onus probandi laxionem incumbit minori, quia fundat se in ea. Paris. n. 34. citans Gl. in c. presbyter. dist. 78. Abb. in c. in presentia. de probat. Natam conf. 514. n. 12. l. 2. &c. Probatur autem vel præsumptione vel per aspectum. Paris. n. 36. citans Menoch. casu 117. per tot. Bart. in l. de atate. n. 9. &c. vel verè, puta per testes, scripturas; Paris. n. 37. & 38. citans Socin. jun. conf. 3. n. 12. l. 2. Malcard. de probat. v. atas. &c.

9. Respondeo ad secundum quintò: In hac restitutione, quæ datur minori tam viginti quinque, quam quatuordecim annis, probabilis non requiritur nova collatio. Paris. cit. n. 67. in fine. citans Abb. in c. ex parte. de restit. spoliat. n. 18. restitutus enim recuperat pristinum jus, cum restitutio sit in pristinum statum restitutio, adeoque requiritur nova collatio; cum collatio sit juris in beneficio in alium translatio. Paris. n. 69. & 70. Ac ita datur restitutio in casibus, in quibus jus non abdicatur à resignatario. Paris. cit. n. 70. dicens esse communem omnium Doctorum, & refert se ad seipsum l. 1. q. 14. Quod si verum, infirmatur fundamentum Castrop. quo nixus negat, competere tali minori restitutionem in integrum; quia talis ejus resignatio est invalida, & non transfert dominium. Contrarium verò est, dum quis privatus ex suo delicto, postmodum obtinuit gratiosam restitutionem in integrum; quia is reverè privatus fuit suo jure in beneficio. Paris. n. 71. dicens, de hoc procedere doctrinam Anchar. in c. ex infirmatione. de simon. Item quando minor in resignatione non fuit læsus, ut quando resignavit in casibus permissis; quia tunc, cum valeat resignatio, verè per eam vacat beneficium, amisso jure, quod in eo habebat minor. Paris. cit. n. 70. dicens, de hoc casu intelligendum Cravertam conf. 90. n. 4.

10. Respondeo ad secundum sextò: Restitutus talis in integrum, nimirum restitutione hac, quæ est iustitia, dum læsus fuerat, recuperat locum pristinum in omnibus, & per omnia juxta communem regulam: tantum restitutio in integrum restituit, quantum læsio abstulit. Paris. loc. cit. n. 75. Sic Canonicus recuperat locum pristinum, quem habebat in Collegio, stallum in choro. Paris. n. 80. Contrarium iterum contingit in restitutione gratiosa. Paris. n. 77. ex Menoch. de recuper. poss. remed. 10. n. 109.

11. Respondeo ad secundum denique: Dari tali minori læso ad restitutionem perendam quadriennium continuam, loquendo regulariter. Paris. n. 82. citans Bald. conf. 390. n. 5. l. 2. Socin. jun. conf. 128. n. 156. l. 1. &c. post quadriennium verò in beneficiis non datur restitutio. Paris. n. 83. citans Butt. in c. ad audientiam. de rescriptis. Rot. in assisicensi portionis. 3. Nov. 1540. &c. ed quod, licet detur Ecclesiæ restitutio in integrum, etiam post quadriennium, ut Gl. in c. 1. de in integ. restit. quando nimirum est enormissima læsio; non tamen in beneficiis, utpote in quibus talis

enormissima læsio considerari nequit, ut Put. decis. 63. l. 1. Paris. n. 85.

Quæstio 326. An, & qualiter ingressurus religionem, ante novitiatum inchoatum, seu ante susceptionem habitus, intuitu tamen ingressus religionis resignare possit beneficium?

1. Respondeo primò in genere: non esse ferè consultum beneficiatis, ut religionem ingressuri beneficiis suis autè renuncient. Laym. in c. ex transmissa. de renanc. n. 4. idque intelligendo etiam, licet haberent aliunde, unde vivant, vel non sit beneficium titolare.

2. Respondeo secundò: talem non posse validè renunciare beneficium, si ad illius titulum ordinatus est, vel non habeat aliunde, unde vivat commodè, Castrop. de benef. d. 6. p. 2. §. 3. n. 17. citans Barb. de potest. Epif. alleg. 99. n. 20. Mirand. in manuali Pralat. 10. l. 9. 23. 4. 2. Garc. p. II. c. 9. n. 23. Pith. de renunc. n. 25. Azor p. 2. l. 7. c. 20. q. 6. Castrop. Barb. & alii admittentes de cetero posse novitium resignare validè, etiam ante duos menses ultimos novitiatùs, de quo paulò post præcisè moventur; quia id est contra Trid. sess. 21. c. 2. juxta dicta §. præced. ubi dictum generaliter, nullum posse resignare beneficium titolare, vel aliud, si non habeat aliunde, unde vivat: & quo loco habetur, quod resignans teneatur facere mentionem, se ad titulum illius beneficii fuisse promotum, & aliter facta resignatio nulla sit, etiam si postea confiterit, sic ordinatum tempore resignationis beneficii habuisse aliunde, unde viveret commodè, ut Chok. ad reg. 44. cancell. de ingressu relig. n. 9. Azor. verò Pith. & alii moventur insuper, quia id est in fraudem alterius decreti Trid. nempe sess. 25. c. 16. de reg. ubi inhibetur fieri à novitio renunciatio ante duos ultimos menses novitiatùs, & sic testantur S. Congregationem declarasse hoc decretum locum quoque habere in ingressuris Novitiatum. Unde

3. Respondeo tertio: idem videri dicendum de tali ingressuro novitiatum, quod validè resignare nequeat, dum resignatio sit intuitu religionis ingrediendæ, etsi de cetero resignans jam esset acceptatus, seu admissus ad Ordinem, nondum tamen ingressus novitiatum, Chok. cit. n. 8. Neque binis his responsionibus nostris contraria est constitutio Pii V. 58. in qua conceditur Ordinariis facultas admittendi resignationem ingressuri religionem vel matrimonium, si mox à resignatione ipsa id exequatur, seu religionem ingrediatur, vel matrimonium contrahat. Patet enim ex his ipsis postremis verbis, seu ex conditione, sub qua tantum id illis conceditur, loqui Pontificem de ingressuris religionem per professionem, uti & de ingressuris matrimonium per verba de præsentibus, & non de ingressuris solum per habitus susceptionem seu Novitiatùs inchoationem; ne aliàs, si posset admittere resignationem illius, qui vult habitum suscipere, si is postea exiret intra annum probationis, remaneret sine beneficio & sustentatione. Garc. cit. n. 23. Castrop. loc. cit. Chok. loc. cit. n. 13. Sed neque dici potest, quod tradunt Fusc. de visitat. l. 2. c. 28. n. 18. Paris. l. 5. q. ult. n. 165. apud Garc. n. 24. quod Ordinarius admittere possit resignationem ingressuri religionem per habitus susceptionem, si statim ingrediatur, seu habitum suscipiat;